

них центрів. Очікується зростання зайнятості та концентрації учасників українського ринку логістичних послуг, покращення якості логістичного сервісу, розширення номенклатури логістичних послуг, спеціалізації разом із підвищенням цінності для клієнтів. Отже, розвиток ринку логістичних послуг через активізацію залучення транспорту у логістичну систему країни сприятиме кращій організації та раціоналізації бізнесу, економічному розвитку та екологічній політиці держави.

1. *Burnson P. State of Global Logistics: Delivering above and beyond.* – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.logisticsmgmt.com/article/state_of_global_logistics_delivering_above_and_beyond/global_trade. February 1, 2018.

Л. О. ШКВАРЧУК

Національний університет "Львівська політехніка"

МІСТКІСТЬ РИНКУ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

© Шкварчук Л. О., 2018

Проблеми вивчення чинників економічного зростання є актуальною сферою наукових інтересів. Проте, як зазначають вчені, дослідження місткості внутрішнього ринку як визначального фактору економічного зростання отримало обмежену увагу [1]. Більшість напрацювань у цій сфері торкаються мікроекономічного аспекту оцінювання залежностей між розміром ринку та розвитком окремої фірми [2].

Місткість ринку можна охарактеризувати як поточну потужність існуючого ринку, здатного поглинати різні види продукції та послуг. Існуюче суспільство виступає як ціль для можливого споживання для усіх внутрішніх та зовнішніх виробників та постачальників. Місткість ринку є шансом задовольнити існуючу клієнтуру легкодоступних споживачів без додаткових затрат щодо створення нового попиту. Тому місткість ринку можна розглядати як внутрішній чинник розвитку економіки. Більша місткість ринку створює вищий внутрішній потенціал економічного зростання, оскільки місткість ринку визначає потенційний дохід, який може бути отриманий бізнесом. Ринки країн, що розвиваються, мають вищий потенціал для нових продуктів і послуг у порівнянні з ринками, швидко розвиваються або розвиненими, що є одним із визначальних чинників привабливості таких ринків для іноземних інвесторів.

Місткість ринку є одним із дванадцяти показників, за якими розраховують Індекс глобальної конкурентоспроможності, і відноситься до групи підіндексів оцінювання ефективності економіки. На рис. 1 наведено динаміку показників Індeksu глобальної конкурентоспроможності (ІГК), місткості ринку та ВВП України, розраховані Всесвітнім економічним форумом та представлені у річних звітах [3]. Величина ВВП зазначена у \$млн, а ІГК та місткість ринку – за місцем у рейтингу країн. Місткість ринку країни оцінюється за двома елементами: місткість внутрішнього ринку та місткість зовнішнього ринку.

Оцінювання впливу місткості ринку на конкурентоспроможність та економічне зростання України, проведене за допомогою розрахунку коефіцієнтів кореляції Пірсона (див. дані табл. 1), показало наявність незначного зв'язку. Так, найбільшою мірою місткість ринку впливає на ВВП України, хоча цей вплив не є суттєвим. Місткість внутрішнього ринку більшою мірою визначає ВВП країни, ніж місткість зовнішнього ринку. Від'ємне значення отриманих коефіцієнтів кореляції є обґрунтованим, оскільки більше значення ВВП відповідає меншому порядковому номеру країни у рейтингу.

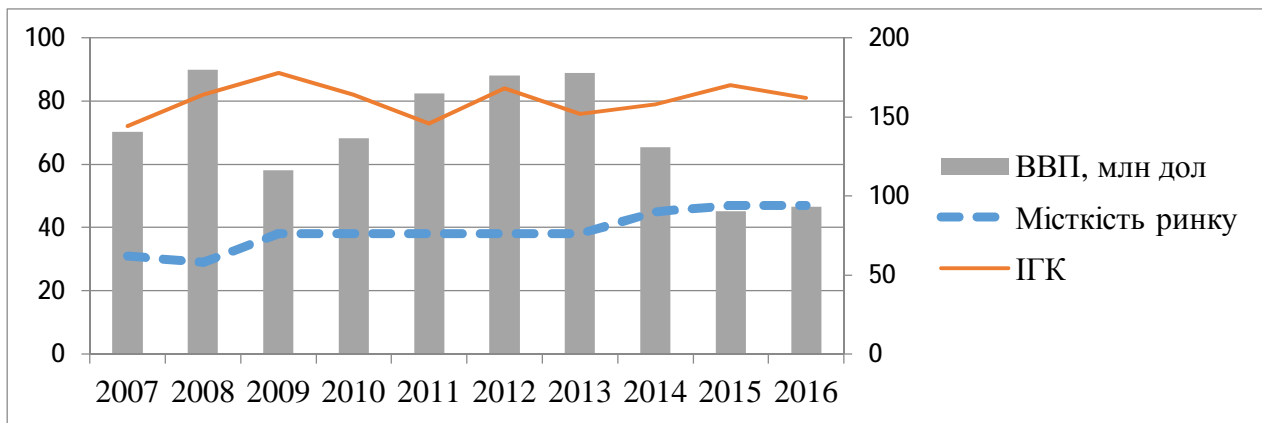

Рисунок 1. Динаміка показників конкурентоспроможності України у 2007-2016 рр.
(за даними World Economic Forum)

Відповідно до представлених розрахованих значень, можемо стверджувати про практичну відсутність зв'язку між місткістю ринку та конкурентоспроможністю України.

Таблиця 1. Коефіцієнти кореляції Пірсона характеристик місткості ринку та економічного зростання

Індекс глобальної конкурентоспроможності			ВВП		
місткість ринку	місткість внутрішнього ринку	місткість зовнішнього ринку	місткість ринку	місткість внутрішнього ринку	місткість зовнішнього ринку
0,279687	0,340532	-0,05317	-0,7029	-0,72875	-0,41789

Одним із основних показників місткості внутрішнього ринку є річний обсяг споживання. Відповідно до даних Держстату сукупні споживчі витрати як елемент ВВП складаються із споживчих витрат домогосподарств, споживчих витрат некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства та споживчих витрат загального державного управління. Зростання будь-якого з них обумовлює збільшення місткості внутрішнього ринку, а відтак, й зростання ВВП. Проте сила такого впливу обумовлюється значимістю кожного з елементів сукупних витрат. Результати регресійного аналізу дали можливість отримати рівняння характеристики зв'язку ВВП країни (y) та основних компонентів споживання: X_1 – споживання домогосподарств; X_2 – споживання некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства; X_3 – споживання сектору загального державного управління. Отримане рівняння зв'язку має такий вигляд:

$$Y = -10725,603 + 0,536 X_1 + 7,002 X_2 + 3,197 X_3 + \varepsilon \quad (1)$$

Оскільки, $F_{emp} = 0,00 < 3,29 = F_{кр}$, а величина інших перевірочних коефіцієнтів відповідає вимогам (див. дані табл. 2), то розраховане рівняння регресії є достовірним. Відповідно до нього можемо стверджувати, що елементи споживання на 99% визначають ВВП країни (коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,991$). Найбільшу вагомість мають споживчі витрати некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, меншу – споживчі витрати сектору загального державного управління, а найменшу – споживчі витрати домогосподарств. Це пояснюється тим, що згідно із підходом Р. Стоуна, споживчі витрати домогосподарств є постійними елементами ВВП.

Таблиця 2. Перевірочні параметри кореляційно-регресійного аналізу за 1997-2015 рр.

Показники			
Коефіцієнт множинної кореляції (R)	0,996	t-тест X1	1,109
Коефіцієнт детермінації (R^2)	0,991	t-тест X2	0,382
t-тест Y	-0,215	t-тест X3	1,615
$t_{крит} (m=3, n=16)$	2,102		

Збільшення місткості внутрішнього ринку країни досягається через зростання доходів, а, відповідно, й можливостей населення до споживання. Країни з високою місткістю внутрішнього ринку забезпечують виробникам можливість швидкого зростання через економію на масштабах як виробничих, так і збутових операцій. Такі ринки є привабливими для товаровиробників, оскільки дають можливість наблизитись до кінцевого споживача продукції, навіть за умови низької забезпеченості вхідними ресурсами. Тому країни з високою місткістю внутрішнього ринку демонструють найбільші темпи зростання у світі в останні десятиріччя.

1. Alesina A., Spolaore E., Wacziarg R. (2005). *Trade, growth and the size of countries. Handbook of Economic Growth, Volume 1B. Edited by P. Aghion and S. N. Durlauf. P. 1500-1541. DOI: 10.1016/S1574-0684(05)01023-3.*
2. Mayer T., Melitz M. J., Ottaviano G. I.P. (2011). *Market Size, Competition, and the Product Mix of Exporters. NBER Working Paper No. 16959. Issued in April 2011. NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH 1050 Massachusetts Avenue Cambridge, MA 02138 April 2011.*
3. *The Global Competitiveness Report. World Economic Forum Network. DOI: www.weforum.org/gcr.*

М. К. ЯВОРСЬКА

Національний університет водного господарства та природокористування

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НАУКА»

© Яворська М. К., 2018

Наука – важлива рушійна сила розвитку суспільства, яка концентрує об’єктивні знання і спрямовує їх для забезпечення розвитку всіх сфер суспільного життя. Теперішній стан української науки перебуває під впливом постійних кризових явищ, наслідками яких є розрив між потребами економіки і науковими розробками. Причинами цього є недостатнє фінансування наукових установ, неефективна система управління та бюджетного фінансування наукових досліджень, природне старіння наукового потенціалу, нестача кваліфікованих наукових кадрів, зниження якості навчального процесу і рівня знань випускників тощо. Таким чином, вітчизняна наука потребує цілеспрямованої підтримки держави через проведення скоординованої політики розвитку науково-технічної та освітньої сфер. Для виявлення можливостей використання потенціалу науки для розвитку економіки країни, дослідимо підходи науковців до трактування поняття: «наука» (табл.).

Таблиця 1. Підходи науковців до трактування поняття «наука»

№ з/п	Визначення	Джерело
1	2	3
1.	«...як: 1) інститут; 2) метод; 3) нагромадження традицій, знань; 4) фактор розвитку виробництва; 5) найдієвіший фактор формування переконань і ставлення людини до світу»	[1, с. 18]
2.	«...як об’єктивно достовірні та систематизовані знання про дійсні явища з погляду їх закономірності чи незмінності»	[2, с. 692]
3.	«... сфера дослідницької діяльності, що спрямована на вироблення нових знань і включає в себе умови цього процесу: вчені, наукові установи, методи науково-дослідної роботи, понятійний апарат, наукова інформація та наукові знання»	[3, с. 236].